

Askerskolens historie del 2 1959-1992

av Lars Botnen og Bente Laugerud

Denne artikkelen er en videreføring av artikkelen om askerskolen 1700-1959. Det har vært stor vekst og mange endringer og reformer i denne perioden. Disse har vært felles for alle skolene i kommunen. Denne generelle artikkelen har derfor som mål å sammenfatte disse. De enkelte skoleartiklene vil nærmere beskrive og konkretisere lokale erfaringer og tiltak på skolene.

Lover og forordninger i denne perioden:

- 1951: *Lov om spesialskoler*
- 1954: *Lov om forsøk i skolen.*
- [1959: Lov om folkeskolen.](#) Obligatorisk 7-årig grunnskole
- [1960: Læreplan for forsøk med 9-årig skole.](#)
- [1969: Lov om grunnskolen.](#) Pliktig skolegang utvidet til 9 år.
- [1973: 5-dagers uke innføres..](#)
- [1974: Mønsterplanen av 1974](#) (M74).
- 1975: Endring av grunnskoleloven; om retten til likeverdig opplæring
- [1987: Mønsterplanen av 1987](#) (M87).

Fra folkeskole til 9-årig grunnskole

Loven om Folkeskolen, *Lov om folkeskole på landet og i byene*, ble innført i 1889. Gjennom første halvdel av 1900-tallet ble den erstattet flere ganger. I 1936 kom loven om enhetsskolen, i 1939 den første normalplanen med fokus på arbeidsskoleprinsippet og i 1959 ny folkeskolelov som fastslo obligatorisk 7-årig skolegang. Realskolen, den tidligere middelskolen, ble innført som begrep i 1935. Dette var en statlig, privat eller en kommunal ordning og var en 2- 3-årig utdanning mellom folkeskole og gymnas. Asker hadde fra starten kommunal realskole. Framhaldsskolen, tidligere kalt fortsettelsesskolen, var mer praktisk rettet enn realskolen. Egen lov om framhaldsskolen ble vedtatt i 1947.

I mai 1959 forelå den første innstillingen om overgang til linjedelt ungdomsskole i Asker. I tempoplanen var det satt opp at det første 7- årskullet skulle begynne på ungdomsskolen i 1963. Dette fant sted på Solvang og Torstad, sistnevnte sto ferdig som ny skole dette året.

Samtidig begynte avviklingen av framhaldsskolen på Solvang.

Samme år ble det inngått avtale med Kirke- og undervisningsdepartementet om forsøk med 9-årig enhetsskole i Asker. Asker kommune ble med dette en foregangskommune i innføringen av ungdomsskolen.

Det var tre kursplaner å velge mellom. Disse hadde ulik vanskelighetsgrad der kursplan 3 var den vanskeligste. Samtidig inngikk Asker avtale med Forsøksrådet om en omfattende praktisk/pedagogisk forsøksvirksomhet. Av disse kan nevnes klassifisering og katalogisering av læremidler, rådgivning i ungdomsskolen, studieteknikk og gruppearbeidsmetodikk.

Denne perioden er sterkt preget av statlig styring. Dette gjaldt særlig organisering, i mindre grad innholdet i skolen.

Perioden ble også sterkt preget av reformer og statlige mønsterplaner, M74 og M87.

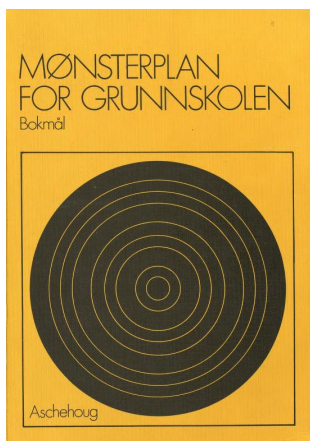
Med M74 ble kursplansystemet forlatt og sammenholdte klasser ble innført. Det var flere årsaker til at kursplansystemet ble forlatt.

*Det var en viss politisk motvilje mot at elevene klassevis ble inndelt etter kunnskapsnivå.

*Elever kom ikke inn på gymnaset og flere linjer på yrkesfaglige skoler uten høyeste kursplan. Dette førte til at mange valgte høyeste kursplan uten å ha forutsetninger for å mestre de teoretiske kravene. Det ble gitt tilbud om et frivillig 10.skoleår slik at elevene fikk mulighet til å forbedre sine karakterer.

Lovendring i 1973 førte til overgang fra 6- til 5-dagers skoleuke etter en forsøksperiode på flere år i Osloskolen. 5-dagers skoleuke ble innført også i Asker i 1973. Denne ordningen ble møtt med en viss skepsis fra både lærer- og foreldrehold, men den ble gjennomført uten vesentlige problemer.

Mønsterplanene

M74

Planene var retningsgivende rammeplaner. Det vil si at de trakk opp praktiske konsekvenser av de mål og intensjoner som loven gav for undervisningen i grunnskolen, Fagplanene var bygget opp med mål, lærestoff, arbeidsmåter, læremidler og vurdering. I tillegg til fagene inneholdt planene såkalte obligatoriske emner som trafikkopplæring, klasse/elevrådsarbeid, miljø og naturvern, førstehjelp og ANT/ alkohol/tobakk og narkotika.

Foto: Aschehoug
forlag

Foto: Aschehoug forlag

M87

En revidert og midlertidig utgave til ny mønsterplan forelå i 1985 (M 85). Endelig utgave ble vedtatt og tatt i bruk i 1987. Den reviderte mønsterplanen gav større vekt på skolens verdigrunnlag. Fagplanene i de sentrale fagene ble fra nå delt inn i hovedemner og delemner.

M 87 la videre stor vekt på elevaktivitet og engasjement i lokalmiljøet.

1980 tallet var tiåret da lokalt læreplanarbeid og tverrfaglig emneundervisning preget undervisningen i Askerskolen. Planene var forskjellige fra skole til skole, og skoleartiklene belyser dette nærmere.

Planene av 1974 og 87 overlot mye til den enkelte skole når det gjaldt å konkretisere læreplanene. Skolemyndighetene i Asker mente etter hvert at dette var uheldig, og i begynnelsen av 90-årene ble det fattet vedtak om at det skulle utarbeides lokale fagplaner i alle fag i grunnskolen.

Se *Lokale fagplaner* under hovedavsnitt Kommunal skolepolitikk

Åpne skoler/ skolebygg

Ideen om åpne skoler kom fra USA, England og Sverige på 1960 tallet. Norge var et av de europeiske landene som raskt startet å bygge åpne skoler, og Asker var i front med åpne skolebygg.

Det ble bygget 4 slike i kommunen, Rønningen skole (1969), Borgen skole (4.-9.klasse 1972), Landøya ungdomsskole (1972) og Hovedgården ungdomsskole (1976).

Hovedmålet med de åpne skolene var å tilby elevene mer elevvennlige og varierte arbeidsmåter.

De tradisjonelle klasserommene ble erstattet av åpne landskap (storklasserom), elevene ble organisert i storklasser og lærerne samarbeidet i team.

Denne trenden med åpne landskap varte ikke lenge. Senere skolebygg ble en mellomting mellom tradisjonelle klasseromsbygg og åpne løsninger. To og to klasserom med tilstøtende grupperom der 2-3 lærere samarbeidet om 2 klasser ble modell for skoleutbyggingen i Asker på 1990 tallet.

Det var fastsatt i en statlig norm for skolebygg i Norge at hver elev skulle disponere 2 kvadratmeter, og at hver klasse ikke skulle overstige 30 elever. Følgelig skulle hvert klasserom være på 60 kvm. Dette kravet ble senere endret i opplæringslovens kapittel 8 om organisering av klasser og basisgrupper. Da Asker kommune startet arbeidet med en skolebruksplan på slutten av 80-tallet ble alle skolene vurdert opp mot denne normen, og nye skoler planlagt på samme måte. I Asker ble det vedtatt at klasserommene skulle være 75 kvm. Dette ble kjent som Askernormen. Konsekvensen var at man derved kunne øke elevtallet ut over 30 uten å måtte opprette en ny klasse. Ressursfordelingen ble derfor også mer rettferdig.

Spesialundervisning og integrering

Skoleloven av 1959 satte som krav at det skulle etableres hjelpe og støtteundervisning på alle skoler. Allerede i 1958 ble skolepsykologisk kontor etablert i Asker med en psykolog og en logoped. Tidlig på 1960-tallet ble de t også ansatt en tilsynslærer for hjelpe og støtteundervisning på den enkelte skole.

Frem til endringen av kommuneloven i 1992 ble søknader om spesialundervisning sendt Skoledirektøren til avgjørelse. Ved at kommunen nå fikk denne myndigheten ble skolepsykologene trukket mer med i vurderingen av søknader som resulterte i tildeling av timer til spesialundervisning til enkeltelever.

Spesialskoleloven av 1951 påla staten å sørge for undervisningstilbud for barn og unge med spesielle behov som: psykisk utviklingshemmede, døve, blinde og barn med sterk epilepsi. Det ble derfor opprettet statlige spesialskoler.

I Asker ble det i 1960 opprettet to hjelpeklasser i leide lokaler på Billingstad. Kommunen fikk i 1962 ansvaret for undervisningen ved Bleiker behandlingshjem for autister. I 1965 fulgte også ansvar for undervisningen ved Daleløkken behandlingshjem.

Haug skole ble opprettet som en interkommunal spesialskole for funksjonshemmede barn i Asker og Bærum i 1970. På 80-tallet trakk Asker seg ut, men opprettholdt retten til å kjøpe elevplasser. Haug er nå utviklet til et skole- og ressurscenter for Bærumsskolen.

Ved **Leikvoll skole og dagsenter** ble det ansatt egen rektor i 1971. Allerede i 1979 begynte skolesjefen i samarbeid med sosialsjefen og direktøren for helsevern for psykisk utviklingshemmede å arbeide for integrering av elevene på Leikvoll. I 1984 ble denne skolen lagt ned, og elevene ble overført til egen spesialskoleavdeling, som ble opprettet ved Vette skole. På ungdomstrinnet

fikk elevene sitt skoletilbud på Risenga ungdomsskole. Integreringsmodellen på Vettre var et banebrytende arbeid både i kommunal og nasjonal sammenheng. På grunn av plassmangel ble spesialskoleavdelingen på Vettre en del av nye Arnestad skole i 1992. Småbruket nedre Arnestad, kalt det Hvite huset, (nå Stordammen skole) ble base for elevene på ungdomstrinnet.

Det ble opprettet tilsvarende avdelinger ved Blakstad og Hvalstad skoler i henholdsvis 1997 og 1999.

På ungdomstrinnet ble Smia, spesialskoleavdelingen ved Vollen ungdomsskole, opprettet i 2002 da skolen var ny. Tidligere hadde elevene hatt undervisningstilbud ved Arnestad skoles spesialavdeling og Hovedgården ungdomsskole.

Holmen grunn- og videregående skole ble opprettet som en videreføring av Bjerketun i Bærum (ungdomstrinnet) og Strandveien skole på Blakstad (videregående).

Holmen skole ble en fylkeskommunal skole fra 1992.

Helsevernet for psykisk utviklingshemmede ble i 1991 overført fra fylkeskommunen til kommunene som dermed overtok ansvaret for bo- og grunnskoletilbudet. Institusjoner ble nedlagt, og beboerne overført til sine hjemkommuner. Denne endringen fikk navnet HVPU reformen.

Kommunal skolepolitikk i perioden

1980 tallet var fortsatt preget av statlig styring. Som nevnt i innledningen til artiklene om Askerskolens historie var det begrenset rom for kommunal påvirkning og utforming av kommunens skolepolitikk. Mot slutten av 1980 årene var dette i ferd med å endre seg, noe som fremgår av artikkel 3.

En rekke kommunale tiltak som startet opp på 80 tallet har fått plass i kapitlet om perioden 1992-2018, selv om de rent kronologisk hører hjemme tidligere. Asker har som tidligere nevnt alltid hatt en aktiv skolepolitikk, og fra 1992 ble det en rivende utvikling både organisatorisk og innholdsmessig. Med økt innvandring møtte mange skoler på nye utfordringer (se innvandring og integrering i kapittel 3 s.5), og den digitale utviklingen gikk raskt.